

30/1/25

TER BESLISSING

Directie
Infectieziektebeleid
Cluster Infectieziekten en
zoönosen
Team C

Opgesteld door

Aan

Minister VWS

Deadline: 30 januari
2025

nota

Onderzoeksrapport Veehouderij en gezondheid
omwonenden (VGO-III)

Datum

28 januari 2025

Kenmerk

4046518-1078489-IZB

Zaaknummer

1078489

Bijlage(n)

0

1. Aanleiding

Op 20 december jongstleden hebben de onderzoekers van het RIVM, UU-IRAS, NIVEL en WUR1 het eindrapport 'Veehouderij en gezondheid omwonenden (VGO-III)' opgeleverd. Met bijgaande brief stuurt u, samen met de minister van LNVN, dit rapport naar de Kamer. Gelijkijdig wordt het rapport gepubliceerd (planning: 30 januari). De brief is opgesteld conform de lijn zoals afgesproken tussen u en de minister van LNVN.

2. Geadviseerd besluit

Ik adviseer u akkoord te gaan met de inhoud van bijgaande Kamerbrief en deze te verzenden vanuit VWS, mede-ondertekend door de minister van LNVN.

Ik adviseer u bijgaande brief aan de Gezondheidsraad te ondertekenen, zodat deze op dezelfde dag kan worden uitgestuurd en als bijlage bij de Kamerbrief kan worden gevoegd, samen met het eindrapport VGO-III.

De deadline voor verzenden is 30 januari 2025, dat is 6 weken (4 weken standaard plus 2 weken reces) na ontvangst van het rapport en een week voor het Commissiedebat Dierziekten en Zoönosen, dat is gepland op 6 februari.

3. Kernpunten

- De brief vat de belangrijkste bevindingen van het VGO-III onderzoek samen. De aanleiding van het onderzoek was het verhoogd risico op longontsteking gevonden bij omwonenden van geitenhouderijen in Noord-Brabant en Limburg in voorgaande VGO-onderzoeken. Het VGO-III onderzoek vindt ditzelfde effect op de gezondheid van omwonenden, ook in drie andere provincies.
- Daarmee is een consistent, aantoonbaar verband gevonden in 11 opeenvolgende jaren tussen het wonen in de nabijheid van een geitenhouderij en een verhoogd risico op het oplopen van een longontsteking. Dit effect blijkt niet maand- of seizoensgebonden, maar is het hele jaar door aanwezig.

¹ RIVM: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en het Milieu; UU-IRAS: Universiteit Utrecht Instituut voor Risk assessment; Nivel: Nederlands Instituut voor Onderzoek van de Volksgezondheidszorg; WUR: en Wageningen Universiteit en Research.

- Er is uitgebreid onderzoek gedaan naar de mogelijke specifieke oorzaak van de longontstekingen, maar er is geen specifieke oorzaak binnen de geitenhouderij gevonden. Door vergelijking van de aanwezigheid van micro-organismen in monsters van patiënten met longontsteking, van omwonenden, van geitenhouders en uit de stal en de omgeving komen de onderzoekers tot een lijst van kandidaat-ziekteverwekkers van 23 verschillende (soorten) bacteriën, die de longontsteking zouden kunnen veroorzaken.
- De brief belicht het gezondheidseffect voor omwonenden van geitenhouderijen. In de brief geeft u aan dat u en uw collega-minister dit heel serieus nemen.
- Daarna wordt het vervolgproces geschetst, waarbij de adviesaanvraag aan de Gezondheidsraad een noodzakelijke stap is om het onderzoek te duiden en een keuze te kunnen maken over vervolgstappen.
- Bij de verdere besluitvorming zullen relevante partijen worden betrokken, waaronder mede-overheden zoals de provincies, waarvan de meerderheid nu een moratorium op uitbreiding van geitenhouderijen heeft ingesteld.
- Het Gezondheidsraad advies wordt aan het eind van het jaar verwacht.

Datum

28 januari 2025

Kenmerk

4046518-1078489-IZB

4. Toelichting

a. Draagvlak politiek

Bij debatten over veehouderij of zoonosen en dierziekten komt VGO vaak aan de orde. Daarbij wordt breed onvrede geuit over de duur van het (onderzoeks-)proces. Ter linkerkzijde wordt daarbij vaak aangedrongen op maatregelen om risico's voor de volksgezondheid te verminderen. Ter rechterzijde wordt benadrukt dat de sector in ieder geval snel duidelijkheid wil krijgen. Er zijn diverse malen Kamervragen gesteld in de TK² en in de EK.³

Een aantal provincies schat in dat het door hun ingestelde moratorium mogelijk niet wordt aangehouden zonder sterk gefundeerde onderzoeksresultaten dan wel onderbouwd politiek besluit.

b. Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie

Het onderwerp ligt gevoelig bij het publiek, zowel bij de omwonenden als belanghebbenden van veehouderijen. De vertegenwoordigers van de geitensector dringen aan op een snelle beslissing rondom de beperkende maatregelen (moratoria). Het is in de communicatie belangrijk om te benadrukken dat er een duidelijk verband is tussen longontsteking en wonen in de buurt van een geitenhouderij, wat losstaat van het feit dat de precieze oorzaak daarvan nog onbekend is.

c. Financiële en personele gevolgen

N.v.t.

d. Juridische aspecten haalbaarheid

N.v.t.

² Kamerstukken II 2020/2021, Aangangsel van de Handelingen, nr. 2769; Kamerstukken II 2021/2022, Aangangsel van de Handelingen, nr. 1411; Kamerstukken II 2022/2023, Aangangsel van de Handelingen, nr. 3437.

³ Kamerstukken I 2022/2023, 170593.02U.

e. Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)

De inhoud van de brief is afgestemd met het ministerie van LVVN en tevens afgestemd met de onderzoekers van VGO-III. Veldpartijen zoals provincies, GGD en sector zijn geïnformeerd op proces.

Datum

28 januari 2025

Kenmerk

4046518-1078489-IZB

f. Gevolgen administratieve lasten

N.v.t.

g. Toezeggingen

In 2023 heeft de toenmalig minister van VWS toegezegd⁴ de resultaten van onderzoeken naar luchtwegklachten eind 2024 aan de Kamer te sturen; met deze brief wordt deze toezegging afgedaan.

Met de voorliggende brief wordt een nieuwe toezegging gedaan, dat u nadat het GR-advies binnen is, met de minister van LVVN een beleidsreactie naar de Tweede Kamer stuurt.

h. Fraudetoets

N.v.t.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Tot personen herleidbare gegevens zijn onleesbaar gemaakt vanwege de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

⁴ Toezegging: komt met geplande brief [januari 2025] - De Kamer wordt geïnformeerd zodra deelonderzoeken Veehouderij Gezondheid Omwonenden VGO III afgerond zijn. (2691)